

– внутрішньогосподарські відносини (частина 7 ст. 3): відносини, що складаються між структурними підрозділами суб'єкта господарювання, та відносини суб'єкта господарювання з його структурними підрозділами.

Відповідно до ст. 4 Господарського кодексу України, норми якої визначають розмежування відносин у сфері господарювання з іншими видами відносин, не є предметом регулювання цього Кодексу, зокрема, адміністративні й інші відносини управління за участі суб'єктів господарювання, в яких орган державної влади або місцевого самоврядування не є суб'єктом, наділеним господарською компетенцією, і безпосередньо не здійснює організаційно-господарських повноважень щодо суб'єкта господарювання.

Аналіз зазначених норм чітко розмежовує господарські відносини (у межах яких реалізується господарська компетенція) та владні управлінські функції.

Дуліна О.В.

викладач,

Одеський державний аграрний університет

СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «ОСОБА, ЩО ПРИТЯГАЄТЬСЯ ДО АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ» ТА «СУБ'ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ»

Курс нашої держави на євроінтеграцію, створення більш досконалої правової системи, яка б забезпечувала зміцнення законності, надійний захист прав і свобод громадян, інтересів держави [1, с. 3] обумовлює необхідність реформування адміністративного законодавства, його поступової переорієнтації на забезпечення і захист прав суб'єктів адміністративних правовідносин [2, с. 3]. Одним із основних завдань щодо такого реформування є вдосконалення інституту адміністративної відповідальності, що в свою чергу неможливо здійснити без уніфікованого та законодавчо закріпленого категоріально-понятійного апарату, адже як відомо, адміністративна відповідальність є репресивним видом юридичної відповідальності і пов'язана із застосуванням уповноваженими державними органами і посадовими особами адміністративних стягнень до суб'єктів, винних у вчиненні адміністративного проступку. Вона є оперативним засобом впливу на порушників і застосовується в адміністративному, іноді – у судовому порядку [3, с. 115]. Саме тому вдосконалення понятійного апарату у цій

сфері допоможе уникнути правових колізій на практиці та сприятиме розвитку теоретичного підґрунтя подальшого розвитку науки адміністративного права.

Одним із спектрів зазначеної проблеми є питання співвідношення понять «особа, що притягається до адміністративної відповідальності» та «суб'єкт адміністративної відповідальності», що іноді вживаються як тотожні.

Одним із учасників провадження у справах про адміністративні правопорушення є особа, що притягається до адміністративної відповідальності, яка набуває цього статусу з моменту складання протоколу про адміністративне правопорушення. Відповідно до ст. 12 КУпАП, адміністративній відповідальності підлягають особи, які досягли на момент вчинення адміністративного правопорушення шістнадцятирічного віку.

Слід зауважити, що Кодекс про адміністративні правопорушення [3] не містить визначення поняття «особа, що притягається до адміністративної відповідальності», а лише визначає її права та обов'язки (ст. 268 КУпАП). Однак аналіз наявних у законодавстві та юридичній літературі класифікацій учасників провадження у справах про адміністративні правопорушення дає підстави узагальнити, що особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, належить до:

суб'єктів, що мають особистий інтерес у справі (Д.М. Бахрах, О.В. Кузьменко, З.Р. Кісіль);

осіб, що беруть участь у провадженні у справах про адміністративні правопорушення (гл. 21 КУпАП);

центральної осіб (А.Т. Комзюк);

суб'єктів, безпосередньо заінтересованих у результатах юридичного процесу, інтереси і суб'єктивні права яких підлягають захисту всіма процесуальними засобами і прийомами (С.Н. Манохіна);

суб'єктів, які притягаються до адміністративної відповідальності (О.К. Застрожна);

суб'єктів, щодо яких вирішується справа (В.В. Коваленко);

основних суб'єктів (А.Б. Іванюженко);

учасників, які захищають свої інтереси (В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко).

Виходячи з викладеного, а також з аналізу змісту ст. 268 КУпАП, можна виокремити основні ознаки осіб, які притягаються до адміністративної відповідальності:

є учасником адміністративно-процесуальних відносин;

має адміністративно-процесуальну дієздатність та деліктоздатність;

персоніфікує адміністративну справу. Так, відповідно до ст. 61 Конституції України, «ніхто не може бути двічі притягнений до юридичної відповідальності одного виду за одне й те саме

правопорушення» [4]. Згідно з ч 8 ст. 247 КУпАП, провадження у справі про адміністративне правопорушення не може бути розпочато, а розпочате підлягає закриттю у разі наявності «по тому самому факту щодо особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, постанови компетентного органу (посадової особи) про накладення адміністративного стягнення, або не скасованої постанови про закриття справи про адміністративне правопорушення» [3];

має особисту зацікавленість у вирішенні справи, яка полягає у прагненні до встановлення певного стану, обставин, які є об'єктом спірних публічно-правових відносин;

вчиняє дії, спрямовані на захист її інтересів і суб'єктивних прав (давати пояснення, подавати докази, заявляти клопотання тощо);

особа, на яку складено протокол про адміністративне правопорушення.

Отже, особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, – це дієздатна фізична особа, яка бере участь у провадженні у справі про адміністративні правопорушення як особа, на яку складено протокол про адміністративне правопорушення, має особисту зацікавленість у її вирішенні, а також наділена правами та обов'язками вчиняти дії, спрямовані на захист і поновлення її суб'єктивних прав та інтересів.

Що стосується терміну «суб'єкт адміністративної відповідальності» то його законодавче визначення теж на сьогодні відсутнє, незважаючи на те, що опосередковано можемо виділити його ознаки із норм ст. 9 КУпАП «Поняття адміністративного правопорушення» та ст. 12 КУпАП «Вік, після досягнення якого настає адміністративна відповідальність» [3]. Проте й у цьому випадку є певне термінологічне непорозуміння – поняття «суб'єкт адміністративної відповідальності» досить часто вживають як тотожний терміну «суб'єкт адміністративного правопорушення», що вважаємо неправильним.

У науковій літературі [5, с. 54] під суб'єктом адміністративного правопорушення розуміють:

фізичну особу, яка досягла на момент вчинення адміністративного правопорушення шістнадцятирічного віку [6, с. 166];

фізичну осудну особу, яка досягла на момент вчинення проступку віку, з якого настає адміністративна відповідальність [7, с. 21];

осудну особу, яка досягла певного віку і вчинила описаний у законі склад адміністративного проступку [8, с. 245];

осудну фізичну особу, якій на момент вчинення адміністративного правопорушення виповнилось 16 років [9, с. 11].

Вважаємо за необхідне підтримати думку О.Л. Чернецького, який вважає, що суб'єктом адміністративної відповідальності є особа, яка має всі ознаки суб'єкту адміністративного правопорушення і до якої застосовується одне із адміністративних стягнень або один із заходів

впливу і, відповідно, термін «суб'єкт адміністративної відповідальності» є ширшим за змістом, ніж «суб'єкт адміністративного правопорушення», так як особа, яка вчинила адміністративне правопорушення за певних обставин може бути і не притягнена до адміністративної відповідальності» [5, с. 54].

Таким чином, суб'єктом адміністративної відповідальності є осудна особа, що досягла певного віку і вчинила протиправне, винне (умисне або необережне) діяння (дію чи бездіяльність), яке посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління, за яке законом передбачено адміністративну відповідальність та до якої застосоване одне із адміністративних стягнень або один із заходів впливу. На нашу думку законодавець умисно в Кодексі України про адміністративні правопорушення (зокрема в зазначених нами статтях) не вживає термін «фізична особа» оскільки це дає підстави визнавати суб'єктами адміністративної відповідальності й юридичних осіб.

Аналізуючи співвідношення понять «особа, що притягається до адміністративної відповідальності» та «суб'єкт адміністративної відповідальності» слід зазначити, що, по-перше, це впливає на процесуальний статус особи, яку підозрюють у вчиненні адміністративного правопорушення, а по-друге, в залежності від обраного критерію класифікації термін «особа, що притягається до адміністративної відповідальності» може бути складовою дефініції «суб'єкт адміністративної відповідальності» оскільки перший термін застосовують до особи з моменту складання на неї протоколу про адміністративне правопорушення і вона перебуває у цьому статусі до вступу у законну силу постанови по справі про адміністративне правопорушення. Термін «суб'єкт адміністративної відповідальності» охоплює собою увесь наведений вище процес.

Список використаних джерел:

1. Свиридов В.Ф. Судова практика вимагає коригування адміністративного та кримінального процесів. // *Голос України*. – 10 липня 2013 року. – С. 3.
2. Герман Е.С. Административно-процессуальный статус физического лица – участника производства по делам об административных правонарушениях, имеющего личный интерес в деле : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.14 / Е.С. Герман. – Челябинск, 2011. – 22 с.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. // *Відомості Верховної Ради Української РСР*. – 1984. – додаток до № 51. – Ст. 1122 (із змінами та доповненнями).
4. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К. : Преса України, 1997. – 80 с.
5. Чернецький О.Л. Правове регулювання адміністративної відповідальності неповнолітніх в Україні: дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Чернецький Олександр Леонідович, Харківський національний ун-т внутрішніх справ. – Х.: 2007. – 205 с.

6. Адміністративне право України: Підручник для юрид. вузів і фак. / За ред. Ю.П. Битяка. – Харків: Право, 2000. – 520 с.
7. Адміністративна відповідальність в Україні: Навчальний посібник / За заг. ред. доц. А.Т. Комзюка. 2-е вид., перероб. і доп. – Харків: Ун-т внутр. справ, 2000. – 99 с.
8. Козлов Ю.М. Административные правоотношения. – М.: Юрид. лит., 1976. – 184 с.
9. Адміністративна відповідальність (загальні положення та правопорушення у сфері обігу наркотиків): Навчальний посібник / За заг. ред. доктора юридичних наук, професора І.П. Голосніченка. – К.: КІВС, 2003. – 112 с.

Левченко С.Г.

аспірант,

Національний університет «Одеська юридична академія»

ЩОДО ПИТАННЯ ПРО ВИДИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДОХОДІВ І ЗБОРІВ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ

Розгляду адміністративної діяльності органів доходів і зборів у сфері державної митної справи в якості самостійного правового явища сприяє багатоаспектність підходів до визначення правової природи, видів, форм і підстав здійснення цього виду діяльності.

У зв'язку з тим, що адміністративна діяльність органів доходів та зборів безпосередньо пов'язана з наявністю у них, їх структур та посадових осіб певних адміністративних повноважень – обов'язків та прав щодо реалізації поставлених цілей і завдань у сфері державної митної справи [1, ч. 2 ст. 544], нерідко виникає питання про визначення меж здійснення органами доходів і зборів адміністративної діяльності: чи обмежуються вони лише реалізацією зовнішніх адміністративних повноважень (зовнішня адміністративна діяльність), або в неї включена так звана внутрішньоорганізаційна складова (внутрішня адміністративна діяльність)? При вирішенні питання про виділення зовнішньої та внутрішньої адміністративної діяльності багато залежить від конкретніше позиції автора та цілей наукового дослідження. Не вдаючись глибоко в дискусію, хочеться визнати правомірність позиції тих авторів (А.Л. Коренев, Д.М. Бахрах), які виділяють у сфері адміністративної діяльності як зовнішню, так і внутрішньоорганізаційну складові [3, с. 38; 2, с. 6]. Однак не можна заперечувати і практичну значимість розгляду адміністративної діяльності органів доходів і зборів у так званому «вузькому» значенні даного поняття, беручи до уваги